

EU:n varastointistrategia: EU:n aineellisen kriisivarautumisen vahvistaminen

Kokous

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 9.7.2025 tiedonannon: Euroopan varastointistrategia: EU:n aineellisen kriisivarautumisen vahvistaminen (KOM(2025) 528 lopullinen). Samalla komissio antoi tiedonannon EU:n lääketieteellisiä vastatoimia koskevasta strategiasta (KOM(2025) 529 lopullinen), josta valtioneuvosto antaa erillisen E-kirjelmän. Strategioiden tarkoituksena on parantaa välttämättömien hyödykkeiden saatavuutta kriisien aikana.

Varastointistrategia sisältyy EU:n varautumisunionistrategiaan, josta valtioneuvosto on antanut selvitykset E 35/2025vp ja E 32/2024 vp.

Komissio on esitellyt tiedonannon varastointistrategiasta varautumista, toimintakykyä ja selviytymiskykyä tulevien kriisien varalta käsittelevässä neuvoston ad hoc –työryhmässä 17.7.2025. Samassa yhteydessä käytiin alustava näkemystenvaihto. EU-puheenjohtajamaa Tanska on ilmoittanut, ettei tiedonannosta laadita neuvoston päätelmiä.

Varastointistrategiassa ei avata siihen kuuluvien yksittäisten ehdotusten tarkempia yksityiskohtia. Varsinaisiin ehdotuksiin otetaan kantaa, kun komissio on antanut ehdotukset.

Suomen kanta

Suomi tukee ehdotusta varastointistrategian luomiseksi. Suomen näkemyksen mukaan EU-tason huoltovarmuuden ja materiaallisen varautumisen kehittämisen tulisi olla strategiasta ja perustua EU-tasolla tunnistettuihin haavoittuvuuksiin, uhkiin ja riskeihin. (E 35/2025vp)

Suomi pitää tärkeänä, että EU-tason varmuusvarastointiratkaisuilla ei heikennetä kansallista varmuus-, velvoite- ja turvavarastointijärjestelmää, joka osaltaan tukee sekä valtion että suomalaisten kriittisten toimijoiden resilienssiä. (E 35/2025vp)

Suomi edistää kokonaisvaltaista huoltovarmuusajattelua EU:ssa sisältäen materiaalsen varautumisen lisäksi myös jatkuvuuden hallinnan ja osaamiskysymykset. (E 180/2022 vp)

Suomi katsoo, että komission esittämä EU:n varastointistrategia ja siinä esitetyt toimenpiteet ovat kannatettavia ja tarpeellisia. Suomi korostaa strategian tehokkaan toimeenpanon ja sen seurannan merkitystä. Kyse on laaja-alaisesta strategiasta, jossa tunnustetaan varastoinnin ja materiaalsen varautumisen merkitys EU-tasolla. Strategian yleistä tavoitetta parantaa tarvikkeiden saatavuutta kaikissa turvallisuustilanteissa voidaan pitää hyvänä. Suomen kannalta on tärkeää, että EU:n ja muiden jäsenvaltioiden huoltovarmuuden ja varautumisen taso paranee strategian avulla, mikä tukee ja täydentää osaltaan myös Suomen kansallista huoltovarmuutta ja varautumista.

Suomi pitää tärkeänä, että strategia huomioi jäsenvaltioiden ensisijaisen vastuun omasta materiaalsesta varautumisestaan ja varastointijärjestelyistään. Suomi pyrkii jatkotyössä varmistamaan, että strategian toimilla tuetaan ensisijaisesti jäsenvaltioiden toimenpiteitä sekä logististen haavoittuvuuksien tunnistamista. Kansallisen varautumisen pitää jatkossakin olla ensisijaista. EU-tason yhteisvarastointi voi täydentää ja tuottaa lisäarvoa, mutta se ei voi korvata kansallista varautumista.

Suomen näkemyksen mukaan erityisesti EU-tasolla varastoitavien yhteisten resurssien tulisi perustua strategiseen kehittämistyöhön sekä tunnistettuihin haavoittuvuuksiin, uhkiin ja riskeihin. Haavoittuvuudet tulisi luokitella EU:n ulkopuolisiin toimijoihin muodostuviin riippuvuuksiin sekä EU:n jäsenvaltioiden keskinäisiin riippuvuuksiin. EU:n materiaalsen varautumisen tulisi ensi sijassa vastata unionin ulkoisiin riippuvuuksiin. Materiaalsen varautumisen kehittäminen tulee olla linjassa EU:n tulevan kokonaisvaltaisen riski- ja uhka-arvion kanssa.

Suomi pitää keskeisenä kestävien ratkaisujen luomista EU:n toimesta varastoitavien materiaalien kiertoon ja kierrätykseen. Suomi katsoo, että suurten vanhenevien materiaalien riittävän nopea kierto kulutuksessa ja kierrätys voi olla haastavaa, ellei hyväksyttyä tai kehitettyä lainsäädäntöä ja toimintamalleja, joissa osa materiaalista kierrätetään tai hävitetään hallitusti ja kestävällä tavalla.

Suomi korostaa myös harjoittelun merkitystä materiaalsessa varautumisessa. Harjoituksissa voidaan muun muassa testata varastojen käyttöönottoa ja syventää eri toimijoiden yhteistyötä.

Suomi katsoo, että varastointistrategian peruseriaatteet olisi syytä huomioida läpileikkaavasti niissä EU:n säädöshankkeissa ja muissa asiakirjoissa, jotka liittyvät varastointiin tai laajemmin materiaalseseen varautumiseen.

Lähtökohtaisesti varastointistrategian mukaiset toimet toteutetaan olemassa olevien resurssien puitteissa, ja siksi hallinnollisen taakan hillitsemiseen on syytä kiinnittää huomiota strategian toimeenpanossa.

Tulevaa EU:n monivuotista rahoituskehystä (2028-34) koskeviin ehdotuksiin otetaan kantaa osana rahoituskehyksiin liittyvää kannanmuodostusta.

Strategiassa on yksilöity seuraavat seitsemän keskeistä EU:n toiminnan alaa, joita koskevia yksityiskohtaisempia kantoja esitetään asianomaisen otsikon alla:

1. Jäsenvaltioiden ja EU:n välisen koordinoinnin parantaminen

Suomi tukee komission ehdotusta EU:n varastointiverkoston perustamista. Suomi jakaa verkoston kautta omia parhaita materiaalliseen varautumiseen liittyviä käytäntöjään ja vaikuttaa osaltaan EU:n ja jäsenvaltioiden nykyisten käytäntöjen kehittämiseen ja uusien luomiseen.

Suomi korostaa, että luottamus ja luottamuksellisuus ovat tiedonvaihdoissa tärkeitä. Turvallinen tiedonvaihto edellyttää myös korkeatasoista tietoturvaa. Suomi korostaa, että jäsenvaltioilla pitää olla mahdollisuus joiltakin osin rajoittaa, mitä tietoja omista varastoista välitetään EU:lle ja muille jäsenvaltioille.

Suomi katsoo, että komission tuki jäsenvaltioille yhteishankintakäytäntöjen ja sopimusjärjestelyiden kautta on perusteltua ja kannatettavaa. Yhteisten varastoitavien materiaalien osalta olisi tärkeää keskittyä sellaisiin resursseihin, joiden tarpeeseen liittyvät uhkat ovat epätodennäköisiä, mutta joista aiheutuvat vaikutukset ovat laajoja ja vakavia uhkien toteutuessa (high risk – low probability). Lisäksi tulisi huomioida erityisesti sellaiset materiaalit, joille ei ole normaalioloissa ole käyttöä. Suomelle on tärkeää, että EU-tason strategiset varastot ja yhteishankinnat eivät aiheuta kohtuutonta taloudellista taakkaa pienemmille jäsenvaltioille.

2. Ennakointi ja strateginen suunnittelu

Suomi suhtautuu myönteisesti kokonaisvaltaisen uhka- ja riskiarvion laatimiseen EU-tasolla säännöllisesti. Olemassa olevia riskiarvioita ja tiedustelutietoa tulee pystyä hyödyntämään paremmin ja sen tulee tukea poliittista päätöksentekoa. Käyttämällä riittävän laaja-alaisia skenaarioita voidaan varmistaa parempi yhteinen ymmärrys uhkista ja riskeistä EU-tasolla. (E 35/2025 vp)

Suomi korostaa päivittyvän ja ajantasaisen toimintaympäristöanalyysin sekä kokonaisvaltaisen riski- ja uhka-arvion merkitystä varastoinnin ja laajemmin materiaallisen varautumisen suunnittelussa. Nämä olisivat pohja, jolle tulevaisuudessa voitaisiin rakentaa varastointistrategiassa ehdotetut minimi- ja tavoitetasot EU:ssa varastoitaville kriittisille tuotteille ja materiaaleille.

3. Puutteiden korjaaminen EU:n strategisen varastoinnin avulla

Suomi katsoo, että EU-tason materiaallisen varautumisen kehittämisen tulee olla pitkäjänteistä ja strategista. Tässä syystä olemassa olevien varastojen toiminnan ja rahoituksen jatkuvuuden turvaaminen on keskeistä. Pelastuspalvelumekanismien yhteyteen perustetut EU-tason rescEU-valmiusvarastot voidaan nähdä esimerkkinä toimivasta käytännöstä, joka on jo tuonut lisäarvoa sekä EU:n että kansallisella tasolla. Suomi on tästä yksi konkreettinen esimerkki.

Suomi pitää tärkeänä analysoida olemassa olevia rescEU-varastoja ja näiden kokemusten perusteella tunnistaa keskeisiä kehittämiskohteita, säädöksiä ja muita ja toimintaa rajoittavia tekijöitä sekä kansallisella että EU-tasolla. Erityistä huomiota tulisi jatkotyössä kiinnittää esimerkiksi eri maissa sijaitsevien rescEU-kapasiteettien yhteistyöhön, yhteen-toimivuuteen, hankintaprosesseihin, varastojen kiertoon ja materiaalien kierrätykseen. RescEU:n alla tehtävän varastoinnin kestävyys ja jatkuvuus tulee kiinnittää huomiota.

Yhteisten varastojen ja suorituskykyjen ulottamista uusille osa-alueille tulee tarkastella strategisesti ja EU-lisäarvon pohjalta, esimerkiksi liittyen ympäristövahinkojen- ja öljyn- torjuntaan, merikaapeleiden korjaukseen ja siviiliviranomaisten poikkeusolojen

materiaaliseen varautumiseen. Suomi korostaa, että rescEU:n kehittäminen tulee linkittää tiiviisti pelastuspalvelumekanismisäädöksen uudistamisesta aloitettaviin neuvotteluihin.

4. Vankan, yhteentoimivan liikenne- ja logistiikkainfrastruktuurin tehostaminen

Hätätapauksien tai kriisitilanteiden (ml. mahdollinen sotilaallinen konflikti) varalta on keskeistä turvata logististen järjestelmien toimivuus sekä sopia, miten kuljetukset hoidetaan mahdollisista yhteisvarastoista. Suomi pyrkii jatkotyössä varmistamaan, että pohjoisten ja etulinjassa olevien jäsenvaltioiden erityinen haavoittuvuus logistisesti erityisesti poikkeusoloissa ja aseellisen konfliktin aikana otetaan huomioon.

Suomi katsoo, että kaksoiskäytön huomioiminen liikennehankkeiden mitoituksessa sekä investointien priorisoinnissa ja rahoituksessa on perusteltua. Kaksoiskäytön lisäksi liikennejärjestelmäsuunnittelussa on tärkeää huomioida vaihtoehtoiset reitit ja korjauskyvykyys.

5. Siviili- ja sotilasviranomaiden yhteistyön parantaminen

Suomi tukee strategian linjausta siviili- ja sotilasyhteistyön kehittämiseksi ja synergian löytämiseksi myös materiaalisessa varautumisessa esimerkiksi parhaiden käytäntöjen jakamisen kautta. Kaksikäyttöelementtien ja -tuotteiden aiempaa parempaa hyödyntämistä tulee tarkastella laaja-alaisesti eri sektoreilla ja huomioida myös mahdollisten uusien EU-tason kapasiteettien kehittämistyössä soveltuvien osien.

6. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön edistäminen

Suomi pitää tärkeänä, että yksityisen sektorin toimijat otetaan mukaan EU-tason varautumisen vahvistamiseen kattavasti eri sektoreilla, koska ne omistavat valtaosan kriittisestä infrastruktuurista ja hoitavat suurimman osan varautumiselle keskeisistä palveluista, tuotannosta ja toimitusketjuista. Uhkiin vastaamiseksi harjoittelu ja tiedonvaihto yksityisen sektorin kanssa ja jäsenvaltioiden välillä on tärkeää. (E 35/2025 vp)

7. Yhteistyön edistäminen ulkoisissa toimissa ja kansainvälisissä kumppanuuksissa.

Suomi korostaa kansainvälisen yhteistyön ja sen kehittämisen merkitystä materiaalisessa varautumisessa. Lisäksi yhteistyö sekä toiminta kansainvälisissä järjestöissä ja niiden kanssa on keskeinen osa globaalia riskienhallintaa.

Pääasiallinen sisältö

Tiedonanto koostuu johdannon, perusteluiden ja johtopäätösten lisäksi seitsemästä pääluvusta, jotka kuvaavat unionin varastoinnin keskeiset osa-alueet. Lukujen alla on kuvattu 18 avaintoimea. Strategian tavoitteena on vahvistaa EU:n kykyä vastata kriiseihin varmistamalla välttämättömien hyödykkeiden saatavuus kaikissa olosuhteissa.

EU:n varastointistrategia ja lääkinnällisten vastatoimien strategia ovat kaksi keskeistä toimea, jotka perustuvat maaliskuussa 2025 hyväksyttyyn varautumisunionistrategiaan ja sisältyvät sen toimintasuunnitelmaan. Niinistön raportin suositusten pohjalta EU:n laajuisessa varastointistrategiassa pyritään integroimaan kaikki nykyiset alakohtaiset varastointitoimet, parannetaan kriittisten resurssien saatavuutta kaikkialla EU:ssa ja yhdistetään keskitetyt EU:n tason varannot jäsenvaltioiden rahoitusosuuksiin, joita tuetaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksilla tehokkuuden, skaalattavuuden ja kustannustehokkuuden varmistamiseksi.

Strategian taustalla ovat Covid-19-pandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, jotka paljastivat EU:n riippuvuuden globaaleista toimitusketjuista. Nykyinen riskimaisema on monimutkainen: geopoliittiset jännitteet, ilmastonmuutos, kyber- ja hybridiuhat, teknologiset riippuvuudet ja toimitusketjujen haavoittuvuus.

Yhtenäisen EU:n varastointistrategian tavoitteena on yhdistää sektorikohtaiset varastointitoimet, vahvistaa pääsyä kriittisiin resursseihin EU-alueella, yhdistää EU-tason ja jäsenvaltioiden varastointitoimet ja vahvistaa julkisen ja yksityisen sektorin yhteistoimintaa materiaalsen varautumisen alalla. Strategian lähestymistapa kattaa välttämättömien hyödykkeiden tunnistamisen, riskien ennakoinnin, toimitusketjujen seurannan, turvallisuuden vahvistamisen sekä varastojen perustamisen, hallinnan ja käyttöönoton (varastoinnin koko elinkaari). Strategia kohdistuu yhteiskunnan toimintojen ylläpitämiseksi välttämättömiin tuotteisiin, kuten lääkkeet, energia, elintarvikkeet ja raaka-aineet.

Strategian keskeiset periaatteet ovat solidaarisuus, läpinäkyvyys, vastuullisuus, tasapuolinen pääsy resursseihin, erityisryhmien tarpeiden huomiointi (sukupuoli, vammaisuus, ikä, etninen tausta) ja proaktiivinen, ketterä ja integroitu varautumismalli.

Strategian esittämiä keskeisiä toimia ovat:

- Jäsenvaltioiden välisen koordinaation kehittämiseksi komissio perustaa jäsenvaltioiden kanssa EU:n varastointiverkoston. Verkosto on keskustelufoorumi, jolla on neuvoa-antava rooli. Verkostosta voidaan jakaa parhaita käytäntöjä, koordinoita kantoja ja laatia yhteisiä suosituksia.
- Varastojen puutteiden ja päällekkäisyyksien tunnistaminen jakamalla tietoja ja vahvistamalla yhteistyötä jäsenvaltioiden kesken ja EU:n kanssa sekä ennakoinnin ja strategisen suunnittelun kehittäminen.
- EU:n tason varastojen laajentaminen välttämättömien hyödykkeiden puutteiden korjaamiseksi. Tätä tuetaan esimerkiksi rescEU:n kaltaisilla aloitteilla.
- Liikenteen ja logistiikan tehostaminen nopeaa kriisitoimintaa varten.
- Edistetään siviili- ja sotilasalan, julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansainvälisiä kumppanuuksia resurssien käytön tehostamiseksi ja nopeuttamiseksi.

Komissio kannustaa strategiassa jäsenvaltioita jakamaan tietoja olemassa olevista strategisista varastoistaan, varastointikapasiteetistaan sekä tunnistamaan välttämättömät hyödykkeet ja huolehtimaan näiden saatavuudesta. Jäsenvaltiot osallistuvat EU:n varastointiverkoston toimintaan, jossa jaetaan parhaita käytäntöjä, koordinoitaan varastointia ja kehitetään yhteisiä suosituksia.

Strategian mukaan jäsenvaltiot rahoittaisivat varastoinnin joko suoraan (kansalliset varastot) tai välillisesti (EU-tason varastointi). Käytännön toteuttamistapoina ovat erilaiset yhteishankinnat ja varastointiyhteistyön eri muodot (esim. virtuaalivarastointi, yhteisvarastot ym.). Jäsenvaltiot myös edistäisivät julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia varastoinnissa.

Johdannossa ja varastointistrategian perusteluissa kuvataan unionin muuttunut turvallisuusympäristö sekä viime vuosien kriisit, jotka ovat olleet merkittävässä roolissa unionin varautumisen kehittämisessä. Merkittävimmiksi tekijöiksi turvallisuusympäristön muutoksessa mainitaan Venäjän laitton hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja Covid-19-pandemian laajat yhteiskunnalliset vaikutukset. Lisäksi mainitaan kasvavat geopoliittiset jännitteet, ilmastonmuutos ja valtiollisten toimijoiden tukemat hybridi- ja kyberhyökkäykset. Geopoliittisten haasteiden todetaan vaikuttavan EU:n ulkosuhteisiin ja alihankintaketjuihin ja siten välttämättömien hyödykkeiden saatavuuteen.

Strategiassa esitetään huomioita tunnistetuista kehittämistarpeista ja haasteista. Globaalien toimitusketjujen monimutkaisuudesta ja haavoittuvuudesta seuraa, että näihin kohdistuvat häiriöt (pandemiat, sodat, kyberhyökkäykset) voivat nopeasti vaikuttaa välttämättömien hyödykkeiden saatavuuteen EU:n sisällä. Yhteistä koordinaatiota ja resursien jakamista vaikeuttavat yhteensopimattomat kansalliset käytännöt tai hallinnolliset esteet. Tiedon ja läpinäkyvyyden puuttuessa ei ole kattavaa näkymää siihen, mitä välttämättömät hyödykkeet ovat ja miten ja minne niitä on varastoitu kriisiolojen varalle. Varastointi vaatii merkittäviä investointeja ja jäsenvaltioiden valmiudet vastata näistä investoinneista vaihtelevat. Yksityisten toimijoiden suorituskykyä tai osaamista ei aina hyödynnetä riittävästi.

EU:n varastointistrategian tavoitteena on parantaa välttämättömien hyödykkeiden saatavuutta kaikissa tilanteissa. Tarkoituksena on parantaa varastointijärjestelmien yhteentöimivuutta sekä kansallisella että EU-tasolla koko varastointisyklin ajan – suunnittelussa, hankinnassa, hallinnassa ja varastojen käyttöönnotossa. Se edistää varautumista kriiseihin koordinoimalla toimia yli sektorien ja rajojen. Strategia tukee myös EU:n strategista autonomiaa vähentämällä riippuvuuksia ja vahvistamalla omaa tuotantoa.

Strategiassa ehdotetaan toimia seuraaville seitsemälle osa-alueelle:

- 1) Jäsenvaltioiden ja EU:n välisen koordinaation parantaminen
- 2) Ennakointi ja strateginen suunnittelu
- 3) Puutteiden korjaaminen EU:n strategisen varastoinnin avulla
- 4) Vankan, yhteentoimivan liikenne- ja logistiikkainfrastruktuurin tehostaminen
- 5) Siviili- ja sotilasviranomaisten yhteistyön parantaminen
- 6) Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön edistäminen
- 7) Yhteistyön edistäminen ulkoisissa toimissa ja kansainvälisissä kumppanuuksissa.

Jäsenvaltioiden ja EU:n koordinaation kehittäminen. Jäsenvaltioilla on vastuu omasta materiaalisesta varautumisestaan. Vakavissa, pitkäkestoisissa ja rajat ylittävissä kriiseissä on tärkeää koordinoita kansallisia toimia, jotta välttämättömien hyödykkeiden saatavuus ja yhteiskunnan toiminta voidaan turvata. Keskinäistä luottamusta ja ymmärrystä tulee vahvistaa, huomioiden kansalliset turvallisuustarpeet. EU kehittää turvallisia tiedonjakotyökaluja, joiden avulla jäsenvaltiot ja EU-toimijat voivat jakaa tietoa toimitusketjuista, varastoinnista ja käyttöönnotosta. Tiedon jakaminen (ml. Nato) parantaa yhteensopivuutta ja kriisivalmiutta. Koordinaatiota tarvitaan varastointisyklin kaikissa vaiheissa: suunnittelussa, hankinnassa, hallinnassa ja käyttöönnotossa. Yhteistyötä tarvitaan myös toimitusketjujen haavoittuvuuksien tunnistamisessa, tulliyhteistyössä ja yhteishankinnoissa. Strategisesti sijoitetut varastot eri puolilla EU:ta lisäävät häiriönsietokykyä. Parhaita käytäntöjä voidaan jakaa esimerkiksi varastohallinnasta, reaaliaikaisesta seurannasta ja hävikin vähentämisestä. Koordinaatiota kehitetään perustamalla EU varastointiverkosto. Komissio selvittää varastointia koskevan salassa pidettävän tiedon vaihtamisessa hyödynnettävää alustaa. Komissio edistää yhteishankintoja ja uudistaa julkisia hankintoja koskevaa sääntelyä varautumisunionistrategian mukaisesti.

Ennakointi ja strateginen suunnittelu. Ennakointi ja uhkien tunnistaminen ajoissa ovat keskeisiä välttämättömien hyödykkeiden varautumisen ja varastoinnin suunnittelussa. Strateginen suunnittelu auttaa valitsemaan oikea-aikaiset ja kustannustehokkaat toimet kriiseihin ja konflikteihin varautumiseksi. EU:n lainsäädäntö on tällä alueella hajanaista, ja käytännöt vaihtelevat jäsenvaltioittain. Joillakin aloilla – kuten energia-, avaruus-, puolustus-, maatalous- ja vesihuoltosektoreilla – tarvitaan EU-tason järjestelyjä toimitusvarmuuden ja häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi. EU tekee kattavan riski- ja uhka-arvion osana varautumisunionistrategiaansa. Jäsenvaltioiden tulisi sopia varastojen laajuudesta ja vähimmäistasoista eri sektoreilla, jotta vältetään ylivarastointi ja tuetaan sisämarkkinoiden toimintaa. Varautumisen suunnittelussa on arvioitava eri menetelmiä, huomioitava markkinahäiriöt, tuotanto- ja kierrätyskapasiteetti sekä EU:n riippuvuudet muista maista. Varautumistoimien tulee minimoida markkinahäiriöt ja tukea

joustavampia ja kestävämpiä toimitusketjuja. Tämä voi sisältää parhaiden käytäntöjen hyödyntämistä, tutkimus- ja innovaatiopanostuksia, omavaraisuuden lisäämistä sekä yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa nopean toimitusvalmiuden varmistamiseksi hätätilanteissa. Komissio kartoittaa sektoreittain alihankintaketjujen seurantamekanismit ja sisällyttää alihankintaketjuja koskevat riski- ja haavoittuvuusarvioinnit laajaan EU:n riskiarvioon.

Katvealueiden kattaminen EU:n strategisella varastoinnilla. EU:n varastointi on ollut sektorikohtainen ja rajattu. Komission näkemyksenä on, että EU:n tulisi ylläpitää ja laajentaa strategista varastointiaan rescEU-mallin mukaisesti. Komissio selvittää EU:n strategisten varastojen laajentamistarpeita. Lisäksi tulee harkita muita materiaalisien varautumisen muotoja, kuten julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden tarjoamia mahdollisuuksia varastointijärjestelyihin ja virtuaalivarastointia. Vuonna 2026 perustetaan EU:n kriittisten raaka-aineiden keskus, joka mahdollistaa yhteishankinnat yritysten ja jäsenvaltioiden kanssa. Komissio varmistaa olemassa olevien EU:n strategisten varastojen tehokkaat hallinnointijärjestelmät. Strategian avaintoimet tältä osin liittyvät rescEU-varastointiin.

Kuljetus- ja logistiikkainfrastruktuurin kehittäminen. Kriisitilanteissa välttämättömien hyödykkeiden saatavuus edellyttää vahvaa ja yhteensopivaa kuljetus-, logistiikka- ja varastointijärjestelmää. Tämä koskee koko varastointiprosessia ja vaatii yhteistyötä jäsenvaltioiden, EU-komission, maanpuolustuksen ja yksityisen sektorin välillä. Strategian mukaan EU:n tulisi parantaa yhteistyötä ja sääntelyä rajat ylittävän liikkuvuuden helpottamiseksi kriisitilanteissa. Tämä sisältää mm. kuljetussääntöjen joustavoittamisen ja resurssien siirron yksinkertaistamisen. Strategiassa todetaan, että varastointijärjestelmien tulee olla kestäviä, turvallisia ja saavutettavia. Tarpeiden ja varastopaikkojen tietojen jakaminen auttaa kehittämään kuljetusverkkoa. Varastointi tukee myös kriittisten kuljetuspalveluiden jatkuvuutta.

Strategiassa huomioidaan myös, että sotilaallisen liikkuvuuden kehittämisen tärkeys. Siviili- ja sotilaslogistiikan yhteensopivuus on keskeistä henkilöstön, kaluston ja tarvikkeiden nopeassa siirrossa. Kaksikäyttöisten (siviili- ja sotilaskäyttöön soveltuvien) infrastruktuurien investointeja tulisi hyödyntää tehokkaasti. Varastointisuunnittelussa on vältettävä pullonkauloja strategisilla kuljetusreiteillä. Avaintoimintoina komissio kehittää yhteistyötä kansallisten kuljetusyhteyspisteiden ja EU:n varastointiverkoston välillä ja kehittää varautumista EU:n kuljetussuunnitelman mukaisesti. Komissio, ulkosuhdehallinto ja jäsenvaltiot pyrkivät yhteensovittamaan varastojen sijainteja sotilaallisen liikkuvuuden kanssa ja edistävät investointeja kaksikäyttöisiin kuljetusinfrastruktuuriin ja -suorituskykyihin.

Siviili- ja sotilasviranomaisten yhteistyön kehittäminen. Strategiassa todetaan, että siviili-sotilasyhteistyö olevan keskeinen osa varautumista. EU:n on varauduttava laajamittaisiin ja monialaisiin häiriötilanteisiin, mukaan lukien aseellisen hyökkäyksen, hybriduhkien tai äärimmäisten sääilmiöiden mahdollisuuteen. Sotilaalliset suorituskyvyt, valmius ja logistiikka nojaavat siviiliyhteiskunnan toimiviin järjestelmiin. EU:n puolustusteollisuusohjelma (EDIP) sisältää merkittäviä ehdotuksia sotilaallisesta varastoinnista ja siviili-sotilasyhteistyöstä materiaaliseen varautumiseen liittyen. Strategia korostaa tarvetta EU:n toimitusvarmuusjärjestelmälle, joka mahdollistaa kriisien ennakoinnin ja hallinnan esimerkiksi mukauttamalla siviilituotteita ja luomalla strategisia varastoja. Siviili- ja sotilastoimijoiden välistä yhteistyötä ja koordinoitua tulisi vahvistaa mm. Naton kanssa. Yhteistyöalueita ovat mm. toimitusvarmuus, energia- ja vesiturvallisuus, lääketieteelliset vastatoimet ja strategisten resurssien hallinta. Komissio ja ulkosuhdehallinto vaihtavat tietoja parhaista käytännöistä EU:n varastointiverkostossa koskien siviili-sotilasyhteistyötä, erityisesti miten siviilivarastoinnissa huomioidaan sotilaalliset tarpeet. Komissio ja ulkosuhdehallinto laajentavat yhteistyötä Naton kanssa, erityisesti häiriönsietokykyä koskevan vuoropuhelun avulla materiaalisien varautumisen ja varastoinnin kehittämiseksi.

Julkisten ja yksityisten toimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen. Strategiassa huomioidaan, että yritykset hankkivat, tuottavat, varastoivat ja jakelevat välttämättömiä hyödykkeitä sekä hallinnoivat kriittistä infrastruktuuria. Ne altistuvat riskeille, jotka voivat häiritä toimitusketjuja ja normaalia toimintaa – kriisitilanteissa nämä häiriöt voivat muodostaa vakavan uhan yhteiskunnalle. Yksityisellä sektorilla on merkittävää asiantuntevasta materiaalivalmiudesta. Sen osallistuminen kaikkiin varastoinnin vaiheisiin (ennakoointi, tuotanto, hankinta, varastointi ja jakelu) on keskeistä tehokkuuden parantamiseksi. Strategian päämääränä on kehittää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa julkisen ja yksityisen sektorin välillä. Osana EU:n varautumisunionistrategiaa perustetaan varautumisen julkisen ja yksityisen sektorin työryhmä, joka tunnistaa keskeiset eurooppalaiset yritystoimijat ja vaihtaa hyviä käytänteitä. EU edistää tiedonvaihtoa kriittisistä toimitusketjuista ja varastoinnista sekä kehittää julkisen ja yksityisen sektorin välistä tiedonvaihtoa liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Lisäksi tutkitaan malleja yksityisten toimijoiden tulemiseksi, kuten verokannustimet ja takausjärjestelmät.

Häiriönsietokyvyn parantaminen kumppanuuksien avulla. Strategian mukaan EU:n materiaallinen varautuminen kriiseihin edellyttää globaaleihin toimitusketjuihin perustuvaa yhteistyötä. Naapurimaiden ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö, kuten Ukrainan kokemusten hyödyntäminen, parantaa häiriönsietokykyä. EU:n tulisi vahvistaa strategisia kumppanuuksia energia-, terveys-, puolustus- ja raaka-ainesektoreilla sekä hyödyntää välineitä kuten Global Gateway ja vapaakauppasopimukset. Kansainvälisten järjestöjen, kuten kansainvälisen energijärjestö IEA:n ja globaalin roko-teallianssi Gavin kanssa tehtävä yhteistyö tukee kriittisten resurssien saatavuutta. Logistiikka- ja digitaali-infrastruktuurin kehittäminen sekä turvallinen pääsy globaaleihin yhteyksiin (esim. merikaapelit) on keskeistä. Varautumistoimien tulee olla yhteensopivia globaalin ruokaturvan kanssa. Lopuksi EU:n tulisi yhdistää sisäiset ja ulkoiset varautumistoimet, humanitaarinen apu ja kansainväliset kumppanuudet tehokkaaksi ja joustavaksi järjestelmäksi, kuten ReliefEU-hanke osoittaa.

Johtopäätöksinä ja seuraavina askeleina strategiassa todetaan, että EU:n materiaalivalmiuden ja strategisten varastojen vahvistaminen on keskeinen osa eurooppalaisten yhteiskuntien kriisivalmiuden parantamista. Komission katsoo, että EU:n varastointistrategia edistää kattavaa ja koordinoitua lähestymistapaa, joka tukee jäsenvaltioita yhteisillä toimilla tarvittaessa. Materiaalivalmius vaatii investointeja, mutta niiden hyödyt – kuten parempi kriisinkestävyys, palautumiskyky ja kilpailukyky – ylittävät kustannukset. "Valmius ja turvallisuus suunnittelun kautta" -periaate tukee pitkäaikaista rahoitusta materiaalivalmiuden ja strategisten varastojen ylläpitoon. Komissio ottaa materiaalivalmiuden merkityksen huomioon seuraavaa monivuotista rahoituskehystä suunnitellessaan. Se tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin, ulkosuhdehallinnon ja muiden sidosryhmien kanssa strategian toimeenpanossa. EU:n varastointiverkosto ja valmistautumisen työryhmät auttavat tunnistamaan puutteita ja tarpeita, ohjaavat toimenpiteiden toteutusta ja täydentävät alakohtaisia valmiusaloitteita. Vuonna 2026 komissio arvioi strategian toteutumista. Vahvistamalla materiaalivalmiutta EU voi varmistaa välttämättömien hyödykkeiden saatavuuden, turvata toimitusketjujen ja yhteiskunnan toiminnan jatkuvuuden sekä parantaa kansalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia.

Strategian liitteessä 1 on kattava luettelo tarkastelun kannalta relevanteista EU:n sääntely- ja politiikkakehyksistä, joita ovat maatalous ja kalastus, eläinten terveys, kriittiset toimijat, verkkoyhteydet ja informaatiojärjestelmät, tullit, puolustus ja avaruus, digitaali-teknologiat, energia, talous ja veroasiat, ympäristö ja ilmasto, ruokaturvallisuus, terveydenhuolto ja lääkinnälliset vastatoimet, humanitaarinen apu ja väestönsuojelu, sisämarkkinat, lääkinnälliset vastatoimet, kauppa sekä kuljetukset. Luetteloon sisältyy 75 EU asetusta, direktiiviä, päätöstä tai strategiaa.

Strategian liitteenä 2 on komission näkemys rescEU-varastoinnin tulevaisuudesta. Liitteessä todetaan tarve kehittää rescEU-varastointiratkaisuja seuraavilla aloilla: sammuuskalusto ja -suorituskyvyt (metsäpalot), terveydenhuolto (lääkkeet, lääkinnällinen asiantuntijuus, evakuoinnit), suojat, kuljetuksiin liittyvät monikäyttöiset suorituskyvyt ja energia (generaattorit). Liitteessä luetteloidaan myös mahdollisia rescEU-suorituskykyjen laajennuksia, joita olisivat: siltakalusto, raskaskuljetuskalusto, vedenkäsittely, liikkuvat ilmastointi- ja kastelujärjestelmät, pumppukalusto, kaapelinkorjausaluukset, viestikalusto, hybridiuhkiin liittyvät suorituskyvyt ja uudet innovaatiot (dronet), miinanraivauskyvykkydet.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on tiedonanto, joka ei ole itsessään oikeudellisesti sitova.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa tiedonantoa käsitellään jaetussa vastuussa seuraavissa valiokunnissa: turvallisuus- ja puolustuspolitiikan valiokunnassa (SEDE) sekä ympäristön, ilmaston ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnassa (ENVI).

Kansallinen valmistelu

EU8 kilpailukykyjaoston kokous kirjallinen menettely 25.-28.8.2025.

EU13-jaoston (kriisivarautuminen ja hybridiuhat) kirjallinen menettely 25.-28.8.2025.

EU-ministerivaliokunta 5.9.2025.

Eduskuntakäsittely

Valtioneuvoston selvitys E 35/2025 vp: EU:n varautumisunionistrategia

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Suomessa lakiperusteiseen varastointijärjestelmään kuuluvat valtion varmuusvarastot, velvoitevarastot ja turvavarastot. Varmuusvarastoilla ja velvoitevarastoilla pyritään turvaamaan väestön toimeentulo ja elinkeinoelämän suorituskyky häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Turvavarastoja perustetaan ja ylläpidetään väestön toimeentulon turvaamiseksi ja tuotantotoiminnan ylläpitämiseksi ulkomaankaupan häiriöiden ja energiahuollon kriisivalmiutta koskevien kansainvälisten sopimusvelvoitteiden toteuttamiseksi.

Lisäksi hallinnonaloilla on omia varastojaan. Varastoilla tarkoitetaan eräiden valtion varastojen ja laitosten tai esimerkiksi hyvinvointialueiden poikkeusolojen toiminnan kannalta tärkeiden raaka-aineiden ja tuotteiden varastoja, joiden hankinnasta ja hoidosta vastaavat asianomaiset viranomaiset ja laitokset niille myönnettyjen budjettivarojen puitteissa. Varastointia ei ole järjestetty yhtenäisin perustein, eikä tällaisesta varastoinnista ole yleistä kaikkea varastointia koskevaa lainsäädäntöä.

Toimivallanjako EU-asioissa valtakunnan ja Ahvenanmaan välillä määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan. Ahvenanmaan asemaa arvioidaan erikseen mahdollisten tulevien ehdotusten yhteydessä.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan Ahvenanmaan huoltovarmuus kuuluu osaksi maakunnan ja osaksi valtakunnan toimivaltaan.

Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) mukaan Huoltovarmuuskeskuksen tehtävänä on pitää valtion varmuusvarastoja poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta. Huoltovarmuuskeskus ylläpitää Ahvenanmaalla varmuusvarastoissa materiaaleja edellä mainitussa tarkoituksessa. Huoltovarmuuskeskuksella on Ahvenanmaata koskien vastaavat tehtävät velvoitevarastointiin liittyen, kuin mitä sillä on Manner-Suomessa, jos/kun varastointivelvollisena on ahvenanmaalainen elinkeinonharjoittaja.

Taloudelliset vaikutukset

Komission tiedonannolla varastointistrategiasta ei ole välittömiä budjettivaikutuksia eikä se sisällä yksittäisten ehdotusten yksityiskohtia. Esimerkiksi jäsenvaltioiden lisääntyvä yhteistyö saattaa kasvattaa välillisesti hallinnollista taakkaa jäsenvaltioissa. Varsinaisiin ehdotuksiin otetaan kantaa, kun komissio on ne antanut.

Tiedonannon mukaan komissio arvioi varastointistrategiaa tulevan rahoituskehyskauden (MFF) ehdotuksissa, joihin otetaan kantaa erikseen tulevissa prosesseissa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Valmistelussa on huomioitu aiheeseen liittyvä ennakkokanta: E 35/2025vp (komission tiedonanto Euroopan varautumisunionistrategiasta).

Komissio on 16.7.2025 antanut asetusehdotuksen unionin pelastuspalvelumekanismista ja unionin tuesta terveysuhkiin varautumiseksi ja vastaamiseksi (COM(2025) 548 final). Ehdotetulla asetuksella säädetään myös rescEU-varastoista. Asetusehdotuksesta laaditaan erillinen U-selvitys.

Asiakirjat

KOM(2025) 528 lopullinen
KOM(2025) 528 lopullinen LIITE 1
KOM(2025) 528 lopullinen LIITE 2

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Henri Backman / TEM, 0295 063 581, henri.backman@gov.fi
Timo Nyyssönen / TEM, 0295 047 365, timo.nyyssonen@gov.fi
Sini Hangaslammi / SM, 0295 488 474, sini.hangaslammi@gov.fi
Anna Kemppe / VNEUS, 0295 160 164, anna.kemppi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/847/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite